Une école au Togo

Titre de l'article principal

Du neuf dans l'adresse internet de l'Ecole au Togo

Bonjour,
Merci de noter le changement d'adresse courriel de l'association « Une Ecole au Togo ». Vous pourrez désormais envoyer vos messages à l'adresse suivante : uneecoleautogo@neuf.fr

Merci,
Bon soleil d'été,

Marie.

L'horizon africain s'éclaircit : Bienvenue Ayla !

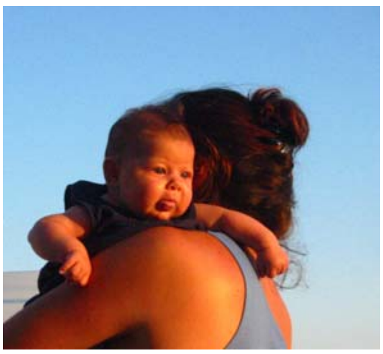

Elle est née chez nos amis initiateurs de l'association 'Une école au Togo' à La Maraude. Déjà solidaire de par sa filiation, emportée vers l'avenir, son regard attentif cherche ses amis du Togo qu'elle rencontrera forcément un jour.
Bienvenue Ayla, ton sourire fait déjà craquer tous les coeurs que tu rencontres !

Association
'Une école au Togo'

09800 ARROUT
Tél 0561 968 208
Courriel :
uneecoleautogo@neuf.fr

Août 2005

A tous les parrains et marraines…

A tous les parrains et marraines qui ont déjà versé leur cotisation, les enfants disent **« Merci ! »**

A tous ceux qui n'ont pas encore trouvé le temps ou qui ont oublié, les enfants disent **« Merci d'avance ! »**

Très bon été à toutes et tous

L'équipe de
l'Ecole au Togo.

Fruktoj en la nutrado de la gelernantoj de Instituto Zamenhof (IZo)

a- Nur la ventro plenighu !

"Chu vi ne scias, ke 100 F mi ricevas chiutage, kaj rizo je 100 F ech ne sufichas por plenigi mian ventron ? Vendu al mi nur rizon, kaj gardu viajn fishon kaj viandon por vi mem ! "

"Chu oranghoj, bananoj, ananasoj, tomatoj, ktp povas plenigi mian ventron ?

Mi neniam tiajn achetos. Mi uzu mian monon por acheti panon buteritan".

Tiuj frazoj estas reagoj de gelernantoj. La unuan lernanton demandis vendistino, chu li achetos viandon au fishon por akompani la rizon, kaj la dua reagis, kiam li vidis vendistinon de fruktoj envirantan la lernejon.

Eble indus demandi la gelernantojn pri tio kion ili manghas. Jen do "kial vi manghas ? " estas adresita al ili.

Multaj reagis :" mi manghas por kontentigi mian ventron; mi manghas por satigi min ; mi manghas por havi energion, ktp.". Nur unu respondis :"mi manghas por havi bonan sanon", tuj la aliaj kriis :"chu mangho estas medikamento ? Se vi volas havi bonan sanon, iru al hospitalo".

Necesis audi la gelernantojn listi siajn manghojn por ion konkludi. Pasto el maizfaruno kaj sauco, kuirita ignamo kun pimento oleita, kataplasmo el maniokfaruno kun sauco, fazeoloj kuiritaj kaj gario (maniokfaruno), makaronio kaj rizo kun sauco, pano kun butero, ktp. En la angulo de la chambro, iu kriis : bananoj. Tuj li estas demandita :"Kiam vi manghis lastfoje bananojn kaj kiom ofte ?" Li cerbumis kaj ellasis vortojn : "Antau unu monato mi manghis du bananojn, kaj fruktojn mi manghas ege malofte. Mi tre shatas fruktojn, sed tute ne povas acheti ilin, mi uzu mian monon por alia manghajho, kiu plenigos mian ventron".

La gelernantoj nenion elpensis, sed rakontis la veron. Per la mono havata, estas pli bone plenigi la ventron ol acheti fruktojn. Jen do fruktoj mankas en manghajhoj de la gelernantoj ne nur en la lernejo, sed ankau hejme kaj la gepatroj ne havas alian manghostilon.

Necesas nun klarigi al la gelernantoj la kialon de manghado kaj el tio montri al ili la rolon de la fruktoj en la homa nutrado. Geinstruistoj de Instituto Zamenhof estas interesigitaj pri la afero, kaj jen ili jhus komprenigis tion al la gelernantoj. Fruktovendistino, kiu ne plu vendas en la instituto, char preskau neniu achetas la fruktojn, iam revenos.

b- La reveno de la Moshto Frukta

Fine de marto gelernantoj de Instituto Zamenhof provis rompi la kutimon manghi ne nur por plenigi la ventron sed ankau por havi bonan sanon. Tiel ili povis ekmanghi ankau fruktojn. Pasis la trimestro, kaj chiuj devis pasigi dusemajnan ferion, antau ol reveni al la lernejo la 11-an de aprilo 2005. Chu pluiras la fruktomanghado ?

De malproksime vidighis verdflavaj rondajhoj che vendistino. "Viaj gelernantoj ne plu achetas la fruktojn", plendis la vendistino. Pliaj tagoj sekvis, kaj preskau neniun el la fruktoj ili achetis. Tiam estis okazonta prezidenta elekto en la lando, kaj la strechiteco de la politika situacio forgesigis multon al chiuj. Pasis la 24-a de aprilo, kiam okazis la elekto.

La postaj du semajnoj estis pli ol ferioj en la lando, char laborejoj estas fermitaj chie. Jen la gelernantoj pasigis pliajn tagojn

CPI estas la unu klaso de la elementa nivelo (Cours primaire)

Des fruits dans l'alimentation des élèves de l'Institut Zamenhof (Izo)

a- Il suffit de remplir le ventre !

« Ne savez-vous pas que je reçois 100 F par jour et que 100 F de riz ne suffit même pas à me remplir le ventre ? Ne me vendez que du riz, et gardez votre poisson et votre viande pour vous ! »
« Est-ce que les oranges, les bananes, les ananas, les tomates…peuvent remplir mon ventre ? Je n'en achèterai jamais. Je préfère dépenser mon argent dans des tartines beurrées. »

Ces phrases sont les réactions des élèves. Une vendeuse avait demandé au premier étudiant s'il achèterait de la viande ou du poisson pour accompagner le riz, et le deuxième réagissait à l'entrée dans l'école d'une vendeuse de fruits. Peut-être était-il intéres-

CPII estas la dua klaso de la elementa nivelo (2e classe du cours élémentaire).

sant d'interroger les élèves sur leur alimentation. La question « pourquoi mangez-vous ? » leur fut donc posée.

Beaucoup réagirent ainsi : « je mange pour contenter mon ventre, je mange pour me rassasier, je mange pour avoir de l'énergie,… » Un seul répondit : « je mange pour être en bonne santé. » ce qui entraîna les cris des autres : « la nourriture est-elle un médicament ? Si tu veux être en bonne santé, vas à l'hôpital ! ».

Il fallait entendre les élèves faire la liste de leurs aliments avant de conclure quoi que ce soit. Pâte de farine de maïs et sauce, igname cuite avec du piment à l'huile, cataplasme de farine de manioc avec sauce, haricots cuits et gari (farine de manioc, macaroni et riz avec sauce, pain et beurre etc… Dans un coin de la pièce l'un d'eux cria : des bananes ! De suite, on lui posa la question : « Quand as-tu mangé des bananes pour la dernière fois, et combien de fois ? » Il réfléchit et laissa tomber ces mots : « il y a un mois, j'ai mangé deux bananes, et je mange très rarement des fruits. J'aime beaucoup les fruits, mais je ne peux absolument pas en acheter, j'utilise mon argent pour une nourriture qui me remplisse le ventre. »

Les élèves n'ont rien inventé, ils ont raconté la vérité. Avec leur argent, il vaut mieux remplir le ventre qu'acheter des fruits. Les fruits manquent donc dans leur alimentation, et pas seulement à l'école, mais aussi à la maison où les parents n'ont pas d'autres habitudes alimentaires.

Il faut maintenant expliquer aux élèves la raison de la nourriture et leur montrer le rôle des fruits dans l'alimentation humaine. Les instituteurs de l'Institut Zamenhof sont intéressés à l'affaire et le font comprendre aux enfants. La vendeuse de fruits qui ne vendait plus dans l'institut, car presque personne ne lui achetait ses fruits, reviendra.

b- Le retour de sa Majesté fruitée

Fin mars, les élèves d'Izo essayèrent de rompre avec la coutume et de manger non pas seulement pour remplir le ventre, mais aussi pour bénéficier d'une bonne santé.

Ainsi, ils pouvaient commencer à manger aussi des fruits. Le trimestre passa, et tous devaient partir deux semaines en vacances, avant de regagner l'école le 11 avril. La consommation de fruits allait-elle durer ?

De loin, on apercevait les fruits ronds, vert-

hejme. Ili tiel estis for de la lernejaj fruktoj.

La 9-an de majo 2005 laborejoj pli-malpli ekfunkciis, kaj ankau gelernantoj de IZo revenis al la lernejo. Aperis ankau vendistoj de nutrajhoj al gelernantoj. Fruktoj ne povis tiam reveni, tamen la 10-an de majo, oranghoj vizitis la instituton. "Jen, ili preskau neniom achetis", malghojis la vendistino.

Tiam, frumatene, gelernantoj plenigis siajn ventrojn : rizo, makaronio, pano (blanka) akompanataj de oleajhoj spicitaj konsistigis la matenmanghon. Jen do multaj lipoj estas tiom oleitaj, ke spuroj de oleo gastis en kolumoj de kelkaj gelernantoj senzorgaj. Estis malfacile al instruisto silenti antau tiu lau li erara plenigado de ventro.

"Ne manghu tiajn aferojn frumatene !", diris li, salutante la vendistinojn. Poste li devis rapidi al sia laboro. Kelkajn horojn poste li revenis kaj tiam parolis kun la vendistino de oranghoj. Kontribuo de Instituto Zamenhof en la livero de la fruktoj farighis necesa. Posttagmeze li devis instrui al la gelernantoj de la tria klaso, kaj li profitis la okazon por paroli kun ili pri la fenomeno.

Preskaù chiuj parolis pri mono ne suficha por acheti ankau fruktojn. "Ni shatus havi du oranghojn au du bananojn kontrau 25 F", petis ili. La direkcio de Instituto Zamenhof devis tiel interkonsenti kun la vendistino, ke la fruktoj kostu 25 F po du, anstatau 25 F po unu kiel antaue.

La 12-an, frumatene, la vendistino jam vendis chiujn tridek fruktojn, kiujn shi kunportis. Oni petis, ke shi alportu pliajn, ke dum la pauzo al la gelernantoj ili ne manku. Je la 11-a horo, granda konfuzo instalighis: vendistinoj koleras. Ili povis ne tute vendi siajn kuiritajn manghajojn.

6eme estas la unua klaso de la dua-grada nivelo (CEG).

La gelernantoj nur fruktojn achetis. Faru ion por trankviligi la situacion", diris la pordisto. Interkonsilighi kun la respondeculino de la vendistinoj farighis necese, sed postaj horoj pasigitaj ene de IZo rezignigis pri tio. Necesis atendi pliajn tagojn por jughi.

La 13-an de majo, frumatene, estis pli da fruktoj che bushoj ol oleitajhoj en teleroj de gelernantoj. Fulmrapidaj minutoj pasigitaj de instruisto en la instituto, ebligis al li saluti tieanojn kaj poste malaperi. Je la deka horo li revenis al IZo. Liajn salutojn respondis la respondeculino de la vendistinoj per sincera rideto; ankau shi vendis chiujn siajn bananojn. Rido vidighas sur la vizagho de la vendistino de oranghoj. Li alkuris la pedagogian direktoron por demandi pri la etoso, chu pluestas malkontento en vendistinoj. Estis granda shangho, kion jam montris la rideto kaj rido.

Bilanceto montrighu !

Nun montrighas, ke la gelernantoj pli manghas la fruktojn ol en la antaua trimestro. Vendistinoj malkontentaj estas tiuj, kiuj vendas ne fruktojn.

En la dua trimestro kaj komence de la tria unu el ili riskis, vendante fruktojn al la gelernantoj. Nun, kun la kontribuo de IZo, shi pli vendas, kaj la gelernantoj pli kaj pli alkutimighas al fruktomanghado chiutaga.

Geinstruistoj, gelernantoj kaj ties gepatroj lernu multon el la funkciado de Instituto Zamenhof, chu ne ?

c- Fruktoito en Instituto Zamenhof

Vendistino de rizo/ makaronio proponas al si provi la vendadon de ananaso en Instituto Zamenhof. Vere, shi ne eltenas la decidon de la gelernantoj manghi fruktojn. Chiutage, preskau chiuj, de la elementa nivelo ghis la pli alta klaso de CEG, manghas la fruktojn. Nun bananojn kaj oranghojn atakas la gelernantoj, kaj certe tuj trafos la instituton ankau la ananasoito.

jaune des vendeuses. « Vos étudiants n'achètent plus de fruits » se plaignit la vendeuse. Les jours suivirent et presque plus personne n'achetait de fruits. Puis arrivèrent les élections présidentielles dans le pays et les tensions de la situation politique fit oublier beaucoup, et à tous. Arriva le 24 avril, jour de l'élection. Les deux semaines suivantes furent plus que des vacances dans le pays, car les entreprises, les magasins, tout était fermé, partout. Les élèves passèrent plusieurs jours à la maison. Ils étaient alors bien loin des fruits de l'école.

Le 9 mai 2005 les lieux de travail recommencèrent à fonctionner plus ou moins, et les élèves à revenir à Izo. Les vendeurs de nourriture se montrèrent. Mais les fruits n'étaient pas encore revenus. Pourtant, le 10 mai, arrivèrent les oranges à l'institut. « Ils n'ont pratiquement rien acheté ! » se plaignit la vendeuse.

Ainsi, tôt le matin, les enfants se sont remplis le ventre : riz, macaroni, pain (blanc) accompagné d'huile épicée, ont constitué leur petit-déjeuner. Et voici toutes ces lèvres huileuses, et ces traces de gras autour du col de certains élèves peu soigneux. Difficile à l'instituteur de se taire devant, selon lui, un ventre si mal rempli.

« Ne mangez pas de tels aliments le matin ! » dit-il, saluant la vendeuse. Ensuite il se dépêcha d'aller à son cours. Quelques heures plus tard, il revint pour s'entretenir avec la vendeuse d'oranges. La contribution de l'école Zamenhof s'imposait pour la livraison des fruits.

L'après-midi, il avait cours avec les troisièmes, et il en profita pour parler avec eux de ce phénomène.

Presque tous invoquèrent l'insuffisance d'argent pour acheter aussi des fruits.
« Nous aimerions avoir 2 oranges ou 2 bananes pour 25 F » demandèrent-ils. La direction de l'institut passa ainsi un accord avec la vendeuse pour que les fruits coûtent 25 F les deux au lieu de 25 F l'un comme auparavant.

Le 12 au matin, la vendeuse avait déjà vendu ses 30 fruits. On lui demanda d'en apporter plus, pour qu'ils ne manquent pas à la récréation. A 11 h, une grande confusion régna : les vendeuses étaient en colère. Elles ne pouvaient plus vendre leurs aliments cuits. Les étudiants n'achetaient plus que des fruits. « Faites quelque chose pour apaiser la situation », dit le portier. Il s'avéra nécessaire d'échanger avec la responsable des vendeuses, mais aucune solution ne se dégagea après les quelques heures passées au sein d'Izo. Il fallait attendre plusieurs jours pour en juger.

Le 13 mai, de bonne heure, il y avait plus de fruits à la bouche des enfants que de nourritures grasses dans leurs assiettes. Un instituteur passa rapidement devant les vendeuses présentes dans l'institut, les salua et disparut. Lorsqu'il revint à 10 h, la responsable des vendeuses répondit à son salut par un sourire sincère. Elle aussi avait vendu toutes ses bananes. Le rire éclairait le visage de la vendeuse d'oranges. Il se rendit à la direction pédagogique pour s 'enquérir de l'ambiance, savoir si le mécontentement subsistait parmi les vendeuses. C'était un grand changement, visible à travers les rires et les sourires. Voyons le bilan !

Il s'avère que les enfants mangent plus de fruits qu'au trimestre précédent. Les vendeuses insatisfaites sont celles qui ne vendent pas de fruits. Au deuxième trimestre et au début du troisième, l'une d'elle a pris le risque de vendre des fruits. Maintenant, grâce à la contribution d'Izo, elle vend plus, et les élèves s'habituent à la consommation de fruits quotidienne.

Le fonctionnement de l'Institut Zamenhof apprend beaucoup aux instituteurs, aux élèves et à leurs parents, n'est-ce pas ?

c- « La fructomania » à l'Institut Zamenhof

La vendeuse de riz/macaroni essaie de vendre des ananas . Vraiment, elle a du mal à accepter la décision des élèves de manger des fruits. Chaque jour, presque tous du cours élémentaire à la plus haute classe du CEG, mangent des fruits. Les élèves visent surtout les oranges et les bananes, et bien sûr, l'Institut va cibler l'ananas.

Un instituteur du niveau élémentaire s'étonna de la conduite des élèves envers les fruits :
« Maintenant, presque tous les enfants ne mangent

Fruktoj en la nutrado de la gelernantoj de Instituto Zamenhof (IZo) - fino

Instruisto de la elementa nivelo miris pri la konduto de la gelernantoj al la fruktoj :"Nun preskau chiuj gelernantoj nur la fruktojn manghas. Vere, mi tion ne komprenas". Li poste komprenis, ke infanoj shatas fruktojn, sed ilia poshmono ne sufichas por ilin acheti. Nun kun la kontribuo de la kaso de IZo, chiuj estas liberaj elspezi ankau por la fruktoj.

Unu vendistino vendas oranghojn kaj alia, bananojn. La 12-an de majo 2005,la tagon de la reveno de la fruktoj, nur 650 F estis la kontribuo por la acheto de oranghoj; tiam ne venis bananoj. La 13-a de majo 1 500 F iris al oranghoj dum 150 al bananoj. La 16-a estis feria en Togolando. La 17-an oranghoj forprenis 1500 F kaj bananoj 500 F. La 18-a kaj 19-a 3 150 F iris al la vendistino de oranghoj dum 650 al bananistino. La postan tagon 1 650 F iris al rondajhoj dum 650 al cilindrajhoj. Pluestos tiel la kontribuo de IZo ghis la fino de la lerneja jaro.

Kio rimarkindas, tio estas, ke la gelernantoj pli kaj pli interesighas pri la fruktoj. La fruktoito tiom prenis la tutan instituton, ke la korboj por ruboj chiam plenas je shelajhoj. La antaueniro de la fruktoito estas evidenta, tamen okazos kulmino kaj poste regreso, sed neniam plu malapero.

d- Rezisto de Fruktoito

Preskau malaperis la vendistino de kuko, dum la aliaj tri vendistoj chiutage venas al IZo. Rizoj kaj makaronio akompanataj de frititajhoj el oleo, spicoj, tomatoj, ktp chiam venas kun ili sed en reduktita kvanto. Apude estas ankau fruktoj.

Kvankam malaperis la kacho el sukero kaj maizfaruno, la vendistino tamen pluaperas en la lernejo. Shi nun vendas bananojn kaj mangojn. Apude, la vendistoj de oleita rizo, neniam plu forgesas kunporti ankau oranghojn.

Apud shi videblas la varoj de alia vendistino ; krom la makaronio, rizo kaj fazeoloj, shi nun kunportas ankau ananason. Tiu chi nun konkurencas kun la oranghoj.

Multe maloftighas la spuroj de oleo che lipoj. Preskau chiuj gelernantoj chiumatene eksperimentas la fruktojn. Pli kaj pli forpasas la periodo eksperimenta, char la kutimo manghi fruktojn enradikighas en la domo.

Estas granda timo che la vendistinoj, char chiuj certas, ke iam venos aliaj kun kokosoj, advokadoj, tomatoj, ktp. Jen tiom da fruktoitoj nur en unu lernejo en Togolando. Chu la gelernantoj povas elteni tiujn infektojn ?

La fruktoito tiel altrudighas al la gelernantoj kaj instruistoj, kiuj jam profitas el tio."Antaue mi chiam havas mallakson, sed nun mi bone fartas ", deklaris instruisto. Apude alia aldonis :'Vi tute pravas. Tiel okazas ankau al mi "

Vivu FRUKTOITO
en Instituto Zamenhof !

Fotoj de la sekvanta pagho

Jen la gepatroj kunvenantaj ! KUNGEP1 montras la vicprezidanton Emmanuel A. MENSAH parolanta al la gepatroj de la gelernantoj.
La du aliaj fotoj montras la aliajn gepatrojn. Necesas aldoni, ke sur KUNGEP3 aperas patrino de lernanto. Tiu patrino estas ekslernanto de GBEGLO Koffi. Shi aperas unuavice, dua de dekstre.

Commentaires sur les photos de la page suivante :
La rencontre des parents d'élèves ! KUNGEPI montre le vice-président Emmanuel A. MENSAH qui parle aux parents des élèves.
Les 2 autres photos montrent les autres parents. Il faut ajouter que sur la photo 1, on voit une maman d'élève. Il s'agit d'une ancienne élève de GBEGLO Koffi. Elle est au premier rang, la deuxième de droite.

que des fruits ? Vraiment, je ne comprends pas. » C'est plus tard qu'il comprit que les enfants aimaient les fruits mais ne pouvaient en acheter faute d'argent. C'est seulement grâce à la caisse d'Izo que tous sont libres de dépenser aussi pour les fruits.

Une vendeuse vend des oranges et une autre des bananes. Le 12 juin, jour du retour des fruits, la contribution pour l'achat d'oranges ne s'élevait qu'à 650 F ; il n'y avait alors pas de bananes. Le 13 juin, 1500 F furent attribués à l'achat d'oranges et 150 F aux bananes. Le 16 était jour chômé au Togo. Le 17, 1500 F allaient aux oranges, 500 F aux bananes. Le 18 et le 19, 3150 F allèrent à la vendeuse d'oranges, contre 650 F à la vendeuse de bananes. Le jour suivant, 1650 F pour les sphères oranges et 650 F pour les cylindres jaunes. Ainsi continuera la contribution d'Izo jusqu'à la fin de l'année.

Ce qui est remarquable, c'est que les élèves s'intéressent de plus en plus aux fruits. La « fructose » a tellement gagné tout l'institut que les poubelles sont en permanence pleines d'épluchures. L'installation de la « fructose » est évidente, bien sûr, elle connaîtra un point culminant, puis régressera, mais ne disparaîtra jamais.

d- Résistance de la « fructomania »

La vendeuse de gâteaux a pratiquement disparue, alors que les 3 autres vendeuses viennent chaque jour à Izo. Riz, macaroni accompagnés de nourritures grasses, épices, tomates etc… sont aussi présents, mais en quantité réduite. A côté, sont aussi présentés des fruits.

Bien que la pâte sucrée de maïs ait disparue, la vendeuse continue à venir chaque jour. Elle vend maintenant des bananes et des mangues. Près d'elle, les vendeuses de riz gras n'oublient jamais plus d'apporter aussi des oranges. A côté, on peut voir les marchandises d'une autre vendeuse ; outre les macaroni, le riz et les haricots, elle dispose aussi d'ananas, maintenant en concurrence avec les oranges.

C'est à peine si l'on peut encore voir des traces grasses sur les lèvres des élèves, presque tous expérimentent les fruits. Mais la période expérimentale expire au profit d'une solide habitude bien enracinée dans la maison.
Les vendeuses ont très peur, car elles sont certaines qu'un jour viendront d'autres vendeurs avec des noix de coco, des avocats, des tomates, etc. Alors, tant de fructomania seulement dans une école au Togo, est-ce que les élèves pourront contenir une telle contamination ?
Les fruits ainsi s'imposent aux étudiants et aux enseignants qui en profitent. « Avant, j'étais toujours constipé, mais maintenant je me porte bien », déclare un enseignant. A côté, un autre ajoute : « Vous avez tout à fait raison, c'est comme ça pour moi aussi. »

Vive la fructomania à l'Institut Zamenhof !

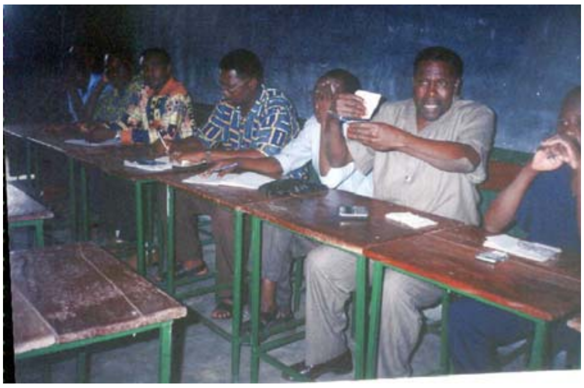

Bildaro

La kvar bildoj de la kurso de Esperanto kaj informadiko montras la gelernantojn dum pauzo. Sur la bildo EI4A aperas GBEGLO Aminda. Nur shi ne surhavas la lernejan uniformon. Shi profitis la okazon por eklerni en IZo, kies lernantino shi estos ekde la venonta jaro en la unua klaso de CEG

Les 4 images du cours d'esperanto montre les élèves pendant la pose. Sur l'image ci-dessous, apparaît Aminda Gbeglo. Elle est la seule à ne pas avoir l'uniforme d'élève. Elle profite de l'occasion pour commencer à étudier à IZO dont elle sera élève dès la prochaine rendrée, dans la 1ère classe de CEG.

Tie chi aperas la ludantoj. IZo-anoj estas en blankaj-verdaj vestajhoj, dum tiu de IMo en blankaj-bluaj.

Les étudiants de l'équipe d'IZO sont en blanc et vert, alors que ceux d'IMO sont en blanc et bleu.

Album photo

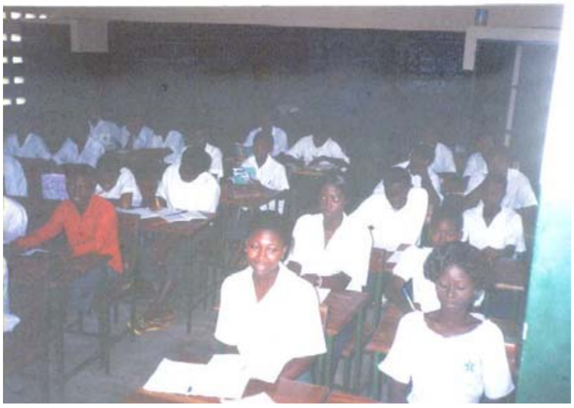

La gelernantoj nun estas en klaschambro. La bildoj 2 kaj 4 montras la gelernantojn lernantaj Esperanton. GBEGLO Aminda aperas sur la bildo 4. Shi aperas che la antauo, kaj estas la dua de dekstre. La bildoj 1 kaj 3 montras la gelernantojn dum periodo de informadiko.
GBEGLO Dzifa kunlernas, antau ol komenci en la venonta jaro studadon en liceo.

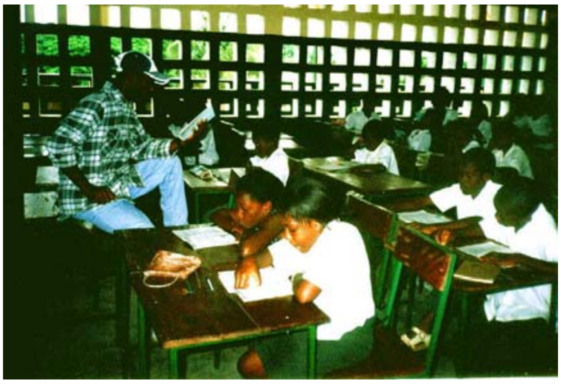

Les élèves sont maintenant dans la classe. Les photos 2 et 4 montrent les étudiants en train d'apprendre l'espéranto. Aminda Gbeglo apparaît sur la photo n° 4, devant et c'est la 2e de droite. Les photos 1 et 3 montrent les étudiants au moment de l'informatique. Dzifa Gbeglo y étudie en attendant de commencer les études au lycée l'année prochaine.

Jen la vendistinoj de nutrajhoj en IZo ! Dekstra bildo montras iujn je la 5-a de julio 2005 che la fino de la mateno. Maldekstra bildo montras preskau chiujn vendistinojn dum la ferma ceremonio de la lerneja jaro.
Les vendeuses de nourriture à IZO. La photo de droite nous en montre quelques-unes en fin de matinée. La photo de gauche montre presque toutes les vendeuses pendant la cérémonie de fin d'année scolaire.

Bildaro

La kvar bildoj montras la gelernantojn manĝantaj. GBEGLO Dzifa aperas sur la bildo 3 en blua trikoto.
Sur la bildo 4 aperas GBEGLO Aminda sidanta en la unua vico, je dua loko de maldekstre.

Les 4 photos montrent les étudiant en train de manger. Dzifa apparaît sur la photo 3 en tricot bleu. Sur la photo 4, Aminda Gbeglo est assise au premier rang,, la 2e de gauche.

Traduction de la page suivante

6 photos montrent les enseignants et les invités en train de manger.
2e photo de droite : la période du premier repas : il s'agit de l'introduction des ananas.
2e et 3e photo de gauche , c'est le moment du repas principal ; pâte de farine de maïs avec sauce et légumes, petits poissons ou volaille.
1ère photo de droite : c'est le moment du dessert : yaourt.

Autres précisions :
sur la dernière photo de gauche, de droite à gauche : DOUMEGNON Koffi, S-ino GLIKOU (vendeuse en IZO kaj trésorière de l'association des parents d'élèves de IZ kaj AGBASSOU Kouessanvi, enseignant dans la première classe du cours élémentaire.
2e photo de gauche, de gauche à droite : s-ino Akouavi DJONDO (seignante pour la couture et le travail domestique, s-ino Afansinou FOLLY-NSOUGLO (enseignante de biologie), Elom ATTA-GLO (pédagogie de IZo) avec sa fiancée.
- Photo en haut à droite, de droite à gauche : KOUEVIGAN Koffi (enseignant de français), Komlanvi AMEGADZE (professeur de musique), etc.

Album photos

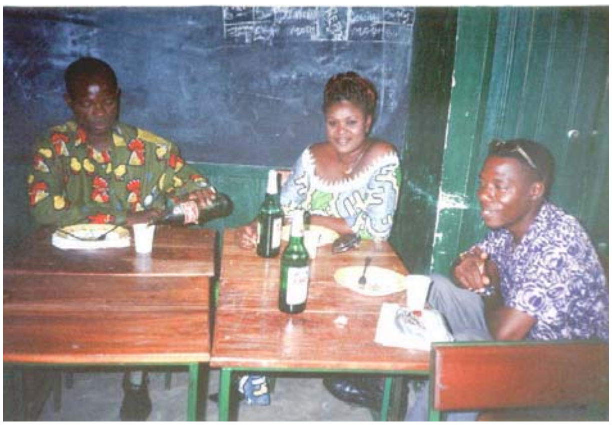

Ses bildoj montras geinstruistojn kaj invititojn manghantaj.
Bildo 2 dekstre : montras la periodon de la unua mangho : temas pri la enkonduko per la frukto ananaso. Bildoj 2 kaj 3 maldekstre : estas la periodo de la chefa mangho: pasto el mazifaruno plus sauco el legomoj, fishetoj au kokajhoj.
1a bildo dekstre, estas la momento de deserto ; jogurto tiel tiam rolis.

Apartaj detaloj necesas:
- Sur bildo 4 maldekstre, aperas, de maldekstre dekstren, DOUMEGNON Koffi, S-ino GLIKOU (vendistino en IZO kaj kasisto de la asocio de gepatroj de IZo-gelernantoj) kaj AGBASSOU Kouessanvi, instruisto de la unua klaso de la elementa nivelo.
- 2a bildo maldekstre : de maldekstre dekstren estas s-ino Akouavi DJONDO (instruistino pri mankudrado kaj dommastrumado), s-ino Afansinou FOLLY-NSOUGLO (instruisto pri biologio), Elom ATTAGLO (pedagogia direktoto de IZo) kun ties fianchino.
1a bildo dekstre : de dekstre maldekstren estas KOUEVIGAN Koffi (instruisto pri la franca), Komlanvi AMEGADZE (instruisto pri muziko), ktp.

Bildaro

Jen la dancado

Sur la kvara bildo aperas la instruisto Amegadze kun okulvitroj. Tie chi aperas ankau la filo Jeannot KANLIPOU de Daniel KANLIPOU. Jeannot aperas en la unua vico, dekstre kun blua pantalono.
Bildo 5 montras la instruiston pri informadiko Vincent FIODEGBE-KOU dancanta kun gelernantoj.
Sur la unua bildo aperas APEVI Josephine. Agnes memoras shin. Tiu chi aperas unuavice, maldekstre kun okuloj duonfermitaj kaj kapo preskau razita.

Sur la photo 4, on voit l'enseignant Amegadze avec des lunettes. On voit aussi le fils Jeannot KANLIPOU de Daniel KANLIPOU. Jeannot est au premier rang à droite avec un pantalon bleu.
La photo 5 montre l'enseignant en informatique Vincent FIODEG-BEKOU qui danse avec les élèves.
Sur la première photo, on voit APEVI Josephine. Agnes se sou-vient d'elle. Elle est au premier rang, à gauche, avec les yeux à moitié fermé et la tête presque rasée.

Album photos

3 photos montrent les élèves avant la proclamation des résustats.
Agnès, regarde l'élève Joséphine debout à droite. Elle regarde directement le photographe. GB

Tri bildoj montras gelernantojn antau la periodo de la proklamado de la rezultoj.
Agnes vidu la lernantinon Josephine dekstre staranta. Shi rekte rigardas la fotiston.

Jen la gepatroj che dum la premimomento.
La dua photo montras la podion, kiun okupas la estraro de la asocio de la gepatroj.
La aliaj bildoj montras la aliajn gepatrojn kiuj atendas la proklamadon de la rezultoj.

Les parents au moment des récompenses. La 2e photo montre l'estrade qu'occupent les responsables de l'association des parents d'élèves. Les autres photos montrent les autres parents attendant la proclamation des résultats.

Bildaro

Nur instruistoj
Seulement les enseignants

Jen la kulmino de la ceremonio. 2a bildo maldekstre montras lernantojn de la unua klaso elementlerneja ricevantaj premiojn. Sur 3a bildo maldekstre, patrino kontentega pri sia filo kuris sur la podion por akompani lin ricevi la premion. La alial bildoj montras premiitojn respektive de unua, dua kaj tria klasoj de elementa nivelo, unua, dua kaj tria klasoj de kolegio (CEG).
Kara Agnes, chu vi rekonas la lernantinon Josephine ? Shi aperas sur 4a bildo de maldekstre, dua de maldekstre.
Certe chiuj vi miras pri la mieno de lernanto sur 3a bildo dekstre : tiu chi lernanto de la unua klaso de kolegio tute ne kontentis pri sia laboro. Li ploregis pri la rango okupita. Certe venontfoje li chiel klopodos por okupi la unuan rangon. Li staras unua de dekstre.

Le point culminant de la cérémonie. La 2e photo de gauche montre des élèves de la 1ère classe élémentaire recevant une récompense. Sur la 3e image de gauche, une mère satisfaite de son fils courait sur le podium pour aller chercher la récompense avec lui. Les autres photos montrent des remises de prix de 1ère, 2e et 3e classes de niveau élémentaire, 1ère, 2e et 3e classes de collège. Chère Agnès, reconnais-tu l'élève Joséphine ? On la voit sur la 4e photo de gauche, la 2e en partant de la gauche. Certainement vous regardez tous la mine de cet élève sur la 3e photo de droite, élève de 1ère classe de collège qui n'est pas du tout content de son travail. Il sanglote pour sa place. Sans doute la prochaine fois il essaiera de toutes les façons d'être à la première place. Il est debout, le premier en partant de la droite.

Jen la instruistoj kaj estraranoj de la asocio de la gepatroj de la gelernantoj de IZo.
Les enseignants et responsables de l'association de parents d'élèves de IZO

Fermo de la lerneja jaro 2004-05 en la Instituto Zamenhof en Togolando

Karaj,
La 8-an de julio 2005 fermighis en Togolando la lerneja jaro 2004 - 05. Tiurilata ceremonio okazis en IZo. Jen vortoj pri ghi.

La 29-an de junio 2005 kunvenis la instruistoj de Instituto Zamenhof (IZo) por prepari la ferman ceremonion de la lerneja jaro 2004-05. Futbalmatcho,
kunsido de la asocio de la gepatroj de la gelernantoj, disdono de premioj kaj pikiniko konstigis la programon.

La matcho
La 5-an de julio 2005 la instruistoj de IZo ludis kontrau tiuj de la lernejo Institution Montesquieu (IMo). Estis la revena matcho piedpilka inter la du lernejoj. La unua okazis en marto kaj tiam venkis IMo : 2 goloj kontrau unu. La ludantoj de IZo vere venghis. Chiuj decidis recipoki la golojn. La gardisto de IZo, s-ro Ape montris kion li konas tiuterene, tute lerte kaj sperte ludante. Dum la unua periodo de la matcho, neniu el la du teamoj enpafis golojn.
Kiam estis forpasinta la deka minuto de la dua periodo s-ro Vincent FIODEGBEKOU, la instruisto pri informadiko enpafis la unuan golon. Bolis
la stadiono. IMo-anoj vere decidis enpafi, sed la remparo de DOUMEGNON
Koffi estis tiom forta; ke neniu ludanto de IMo povis alproksimighi al la golejo de IZo. Fintoj de Agossou Davon faligis IMoanojn. La cirkuligo kaj
distribuo de la pilko fare de la statuece ludanta GBEGLO Koffi kaptunis la ludantojn de IMo, kiuj povis nenion fari krom riverenci la grundon, sur
kiun ili devis kushighi. Jen do unu el liaj manovroj irigis la pilkon al Agossou, kiu enpafis la duan golon. Koffi KOUEVIGAN serchis vojon por pezigi la malvenkon de IMo. Shotoj de KOUEVI Togbe Basile, Louis HUPATI, DOUMEGNON Koffi kaj GBEGLO Koffi multfoje karambolis kontrau la fostojn de la golejo. Finighis la matcho,
sed ne tute. Tria periodo tuj sekvis, kaj tiam IZo trinkigis la ludantojn de ambau teamoj.
La gvidantoj de IZo en la vespero kunvenis por priparoli la postan tagon. Tiam okazis kunveno de la instruistoj, pikniko, kunveno de la gepatroj de
la gelernantoj kaj disdonado de premioj.

Kunveno de la instruistoj de IZo
Je la naua horo komencighis la kunsido. Le geinstruistoj ekzamenis la
laborojn de la gelernantoj kaj proponis kriteriojn por pasigi gelernantojn de unu klaso al alia. Ili proponis ankau planon pri la ferioj kaj tion estis prezentontaj la la gepatroj dum ties kunveno. Enskribado de novaj gelernantoj ne estas pretervidata; funda esploro pri ili necesas. Kun gorgho provizore seka la instruistoj finis la kunsidon, dum gelernantoj jam eniris la Instituton kun siaj diversaj manghajhoj kaj trinkajhoj. Pikniko estis baldaua.

Pikniko
Jam je la sepa horo alvenis la unuaj etaj infanoj kun siaj frandajhoj. Sekvis ilin grandaj kestoj, kiuj devis poste plenigi IZon per diversaj melodioj. La kunveno de la instruistoj dum iom da tempo silentigis la muzikajn aparatojn. Grumblis la gelernantoj ege senpaciencaj. Je la dekdua horo ekokazis nenio krom la vera pikniko.
Muzikiloj tondradis, gelernantoj manghis, trinkis kaj dancis. Supre, la instruistoj kune kun invititoj movis forkojn, kulerojn, manojn kaj lipojn.
Ne povis ripozi langoj kaj stomakoj shvelis. Malplenighis boteloj da trinkajhoj. Chiuj provis la menuon proponitan de la direkcio de IZo.Unue
estis fruktoj; sekvis poste verdajhoj, kiujn shovis pasto kun saucoj respektive el legomoj/fishetoj kaj kokajhoj. La fino de la mangho de la
instruistoj irigis chiujn al la korto kie dancadis la gelernantoj.
Instruistoj ne povis malhelpi sin kundanci. Gepatroj de gelernantoj alvenis en tiu chi etoso. Silento sekvis je la tria horo, por ke la gepatroj interkonsilighu.

La kunveno de la gepatroj
La 6-an de julio 2005 kunvenis, en la Instituto, la gepatroj de la gelernantoj de IZo. Dum unu horo la gepatroj audis raporton pri la laboroj de la gelernantoj en la jaro, antau ol, kune kun la instruistoj por la gelernantoj starigis programon de la grandaj ferioj.
Ghenerale la laboro en la jaro estas bona, kion montras la jarfinaj rezultoj.
- En la elementa nivelo, 22 gelernantoj sukcesis el 26 (84,61%) en la unua klaso; en la dua la procento estas 83,33% por 15 gelernantoj sukcesintaj el
18; en la la tria klaso sukcesis 16 gelernantoj el 20 (80%).
- En dua nivelo (CEG au kolegio) 37 el 47 gelernantoj (78,72%) sukcesis en
la unua klaso; estas 80,64 % da sukceso en la dua klaso por 25 sukcesintoj
el 30, dum 16 gelernantoj el 35 (45,57%) de la tria klaso sukcesis.

La malkreskon de la sukceso de la unua klaso al la tria funde komprenis la gepatroj, kiuj rekonis la mankojn en la gelernantoj, kiuj jam vizitis aliajn lernejojn, antau ol atingi IZon. Ili postulis de la instruistoj, ke ili bone analizu la dosierojn de novaj kandidatoj por elekti el ili seriozajn.
Ili tiel aliris alian punkton de la tagordo proponante, ke la instruistoj faru kurson ferian al la gelernantoj kaj daurigu ankau la instruon
informadikan kaj komencitan la 20-an de junio 2005.
Ili tute ne akceptis konduton malghentilan de gelernantoj de la tria klaso kaj postulis, ke oni forigu ilin de la lernejo. Entute 10 gelernantoj ne
revenos al IZo en la venonta lernejo jaro. La estraro de la asocio de la gepatroj dankis la aliajn gepatrojn kaj ankau la instruistojn, antau ol
inviti chiujn malsupren por sekvi la disdonadon de premioj. Proklamado de la rezultoj al la gelernantoj kaj ties gepa-

troj
Sur la podio estis estraranoj de la asocio de la gepatroj. Estis ankau instruistoj. Post mallonga enkonduko de la prezidanto OCCANSEY de la asocio de la gepatroj, la respondeculo de la elementa nivelo de IZo, s-ro DOTSE
Mawuli proklamis la rezultojn. Devis sekvi instruistoj de CEG, kiuj konigis nomojn de sukcesintoj. Diversajn premiojn ricevis gelernantoj ne nur
diligentaj, sed ankau ghentilaj kaj respektemaj.
Lernolibroj, kajeroj, skribiloj kaj stipendiojn ricevis gelernantoj. Multaj gepatroj ghoje akompanis siajn gefilojn al la podio por ricevi la premiojn.
Patro de lernanto gratulis :"tio chi estas tre bona organizita afero, kian mi neniam antaue vidis en mia vivo". Apude, alia koleris, rapidante hejmen:"mi atendu lin hejme. Kiel mia filo povis tiom hontigi min antau tiu publiko! Ne nur li ricevis neniun premion, sed li ankau estas unu el la
malghentilaj lernantoj de la tria klaso. Kian parfumon mi sentas nun, tian li flaros hejme per sia hauto, kiam pluvos sur lin maro de frapoj".

Je chirkau duono post la dek-sepa horo, la prezidanto de la asocio de la gepatroj fermis la cermonion invitante la gelernantojn de la kurso
Esperanta kaj Informadika al la lernejo la sekvan tagon.

Tiel finighis la lerneja jaro 2004-05 en Instituto Zamenhof. La
geinstruistoj jam komencis la laborojn por la lerneja jaro 2005-06,
pretigante listojn kaj starigante programon de la feria kurso.

C'est le 8 juillet que s'est terminée l'année scolaire 2004-2005 au Togo.
Voici quelques mots sur la cérémonie de fermeture à Izo.

Le 29 juin, les enseignants d'Izo se sont réunis pour préparer la cérémonie : match de football, assemblée générale de l'association des parents d'élèves ; distribution des prix et pique-nique au programme.
Nous vous proposons un résumé du texte de Koffi :

Le match
Le 5 juillet, Izo a joué contre l'école Montesquieu (Imo). C'était le match de revanche entre les deux écoles. Le premier avait eu lieu en mars et c'est Imo qui avait alors gagné : 2 contre un. Cette fois, c'est Izo qui l'a emporté.

Réunion des instituteurs d'Izo
Une réunion pour examiner les travaux des élèves et proposer des critères de passage en classe supérieure, soumettre un plan de vacances aux parents. L'inscription de nouveaux élèves n'est pas encore prévue, nécessitant une approche plus étudiée.

Le pique-nique
Après l'arrivée des plus petits avec leurs friandises, les plus grands durent attendre la fin de la réunion des enseignants pour rompre le silence. Alors éclatèrent les musiques des instruments, les enfants mangèrent, burent et dansèrent…et tous d'approuver le menu proposé par Izo : les fruits en entrée, des légumes verts, et la pâte accompagnée de sauce, composée de légumes et de poisson ou de poulet.
Après s'être rassasiés ; les instituteurs firent danser les enfants, dansèrent eux- mêmes, et les parents ne résistèrent pas à se joindre à eux dans cette ambiance, jusqu'à 3 heures, réunion des parents d'élèves.

La réunion des parents
Les parents écoutèrent pendant une heure le rapport des instituteurs sur le travail de leurs enfants.
En général le travail de l'année a été bon, ce que prouvent les résultats de fin d'année :
-niveau élémentaire
- 84.61 % de réussite pour la première classe,
- 83.33 % pour la deuxième classe
- 80 % pour la troisième.

-niveau collège
- 78.72 % de réussite pour la première classe
- 80.64 % pour la deuxième
- 45.57 % pour la troisième

La baisse de réussite pour ces derniers a été bien comprise par les parents qui savent que les élèves arrivaient d'autres écoles et avaient des lacunes. Des propositions sont amenées : mieux sélectionner les élèves, et proposer des cours de vacances et d'informatique.
S'ensuivit un débat sur le comportement inacceptable des élèves de la classe de troisième et la demande qu'ils soient renvoyés. Il s'agit en tout de 10 élèves qui ne seront pas acceptés à Izo l'an prochain.

Proclamation des résultats aux élèves et à leurs parents
Sur le podium, les membres du bureau de l'association des parents d'élèves et quelques instituteurs.
Discours, remise des prix, non seulement aux bons élèves, mais aussi à ceux dignes d'une conduite assidue, polie et respectueuse.
C'est dans la joie que les parents accompagnent leurs enfants pour recevoir des livres, des cahiers, des stylos, des bourses.
Félicitations, colères, honte, tous les sentiments habitent les parents des différents enfants….

Le Président de l'association clôt la cérémonie en invitant les élèves à participer aux cours d'Espéranto et d'informatique le lendemain.